

MHB 8.416

A Járáság

3

Gaiduscek műterem felv.

Gróf Károlyi Alajosné, Széchenyi Hanna grófnő.

Holzer
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
divatháza
Budapest, IV., Kossuth Lajos-u. 3.

BARRAKONYI KOVÁCSY FERENC BORTERMELŐ

Saját termésű tokajhegyaljai borai

SZŐLŐK :: TÁLLYÁN :: PINCÉK

Valódi garantált tiszta tokaji borok minden előkelő bor- és csemegeüzletben kaphatók.

KIÁLLITÁSI KITŰNTETÉSEK:

Szeged	1876	S.-A.-Ujhely	1881	Budapest	1896
Páris	1878	N.-Kikinda	1884	Páris	1900
Székesfehérvár	1878	Budapest	1885	Pozsony	1902
Kassa	1880	Brüsszel	1888	Pécs	1907

Vezérképviselő:

KARÁCSONYI FERENC BUDAPEST, VI., Podmaniczky-u. 10.

Bará Bianka fényképészeti műterme.

Különlegesség: színes faló-skéczek.

Telefon: 95-18. Budapest, II., Margit-körút 1.

COGNAC
KEGLEVICH
GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN UTÓDAI BUDAFOK

D. HOBÉ & CO
LIKÓR KÜLÖNLEGESSÉGEI
 HOBÉ TRIPLE SEC
 HOBÉ CHERRY BRANDY
 HOBÉ CRÈME D'ANANAS
 HOBÉ CRÈME DE BANANE
 HOBÉ CRÈME DE CACAO
 HOBÉ CRÈME DE MENTHE
 HOBÉ CRÈME DE VANILLE
 SPEZIALITE
 HOBÉ GRAND MONARQUE

HAHN ÉS PREYSS

papirkárpit gyári raktár

BUDAPEST, V. KER., FÜRDŐ-UTCA 8.

Teljesen ujonnan berendezett kárpitraktár □ Bel- és külföldi kárpitok legnagyobb választékban □ Nagy választék a legújabb izlésnek megfelelő fali és függönyszövetekben.

Linoleum □ Lincrusta □ Stuckolin □ Tecco

TELEFON 154-79.

Tuschák Paula

vállfűző különlegességek

Budapest,

Telefon: 176-63. IV., Váci-utca 11/B. 1/2 em.

Digestol

legtökéletesebb emésztő- és étpor.

K 2.40, dobozokban minden gyógytárban kapható.

Vérszegényeknek és lábbadozóknak KRIEGNER-féle

Tokaji China-vasbor

a legjobb! — Kapható minden gyógyszerárban. Ára K 7.50 és K 4.—

Rácz Dániel

Női felöltők, angol kosztümök és alkalmi toilettok, blousok, pongyolák árulása és műtermei

Sürgönyeim „Roberto”

Budapest,

Telefon: 167-02.

IV., Rígyó-utca 2.

LITTKÉ

Casino
 for England
 Cremant Rosé
 Sport

A Társaság

SZÉPIRODALMI ÉS KRITIKAI HETILAP

A PARK-KLUB, AZ URI-KLUB, A GOLF-KLUB, A MAGYAR UNIO-KLUB ÉS A POZSONYI URI-KLUB HIVATALOS LAPJA.

FŐSZERKESZTŐ: DOBAY ISTVÁN DR. – TÁRSSZERKESZTŐ: SZÉNÁSY SÁNDOR DR. EGYETEMI MAGÁNTANÁR.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., REÁLTANODA-UTCA 18. – TELEFON: 156-92.

IV. évf.
3-ik szám.

Előfizetési árak: egy évre 26 kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor. Egyes szám ára 60 fill.

Budapest,
1917 január 21.

Báró Roszner Ervin v. b. t. t.,
Ő Felsége személye körüli miniszter.

Visszaemlékezések.

Irta Szentmártoni Darnay Kálmán.

IV.

A Helikon és a Pegazus.

A biedermeier-kor halcsontos dereku, krinolinos asszonyainak és a hajtincses kisasszony-leányaiknak Vas Gereben volt a kedvenc írója. A szigorú erkölcsű mamák nyugodtan adták lányaik kezébe a jó Rádákovich bácsi vaskos köteteit. Képzletben előttem látom boldogult édesanyám leánykori képét, sudár természetével, oldaltekerceses szőgszin hajával, piruló arcával, ahogy belibeggett szigorú tekintetű nagyanyám karján a Korona vendéglő nagytermének sikporos padlóján.

A kőszegi német nevelésből hazahozott serdülő leány az első batyubálján lesütött szemekkel fogadta széptevőjét. Szinte magam előtt látom az első «kurmachert», amint merev hajlással, — a huzatos teremben prüsszentő édesanyám előtt elmondta korának divatos mondását: *«Ihre Schönheit hat sich gebeugt.»* — Mire a leány hajátövéig pirulva, illedelmes pukedli kiséréteben ráfelelte: *„Und Ihre Höflichkeit hat sich zeigt.“*

Bármily derűsen gondolunk is, a biedermeier-kor merev formáságaira, a mai nagy szabadságból mégis visszavágyakozunk a letűnt társasélet bilincsei után. Mint a hogy szívesen megnyugszik szemünk a nehéz fatömegeivel ható biedermeier-butorok egyszerűségén.

Ilyen vágy fog el engem is, nem egyszer, végiglapozni Vas Gerebent, élvezni ártatlan meséit, korának derűs történeteit. Megírta ő azt a kedves történetet is Kisfaludy és Festetics grófról, — a mit elmondani szándékozom, — szabad szárnyat adva képzeletének a magaszerkesztette Festetics-levéllel együtt. Talán nem vétek vele, ha helyreigazítva tévedéseit, visszaidézem Kisfaludy szavait, szósz szerint, a hogy nagyapámnak egyik csendes alkonyatkor a gyógyszertár padján elmesélte:

— 1818 nyarán a keszthelyi sokodalomra készültem. Futó lovakat akartam venni ígás lovaik helyett, a melyeket tönkretett a tavaszi szántás. Ebéd után indultam. Marci, a főlajtárom, a kocsis mellé telepedett. Róza itthon maradt, megijedve a tornyosuló felhőktől. Helyette rám erőszakolta a rövid szűrt, hogy megvédje új atillámat az esőtől.

Keréig való sár volt. A bazsai kapaszkodónál utolért az eső. Így nem csoda, hogy megsülyedtünk. Magam is leszálltam és éppen azon tanakodtam Marci-val, miként meneküljünk ki hamarosan a kátyuból, a mikor szintén Sümeg felől, könnyen futó kocsiján, arra hajtattott egy előttem

ismeretlen, nemes ur. Ajánlkozott is nagy szíveséggel, hogy pompás lovaival kivontatja kocsimat a sárból. A mig a kocsisok Marci-val a vontatással bajmóldtak, addig mi ketten az árokparton összebarátkoztunk. Az idegen Tolnai néven grófi ispánnak mutatkozott be. Kikérdezve utazásom célját, nagy barátsággal meginvitált a grófi kastélyba éjjeli szállásra, hangsúlyozva, hogy a gróf ur nincs Keszthelyen, ki különben is szintén nagyon szívesen látna vendégéül. Rövid szabadkozás után a meghívást elfogadtam Tolnaitól, ki bucsuzáskor újra kijelentette, hogy várni fog magyaros vacsorával.

Együtt indultunk, de csak Szántóig tudtam nyomában járni. A gyöngyösi csárdánál már pora sem látott Tolnai fogatának. Önkéntelenül gondolkodóba estem. Mennyivel nagyobb ur a grófi ispán magamfajta földesurnál. A nap tányérja már rég ráfordult a Balaton tükrére, a mikor Keszthelyre érkeztem. A grófi kastély kapujában Tolnai várt, új vendéglátó ismerősöm. Nagyuri ellátásban részesültem. Két kocsis segítette kifogni lovaikat. Marcinak kezéből meg utitáskát is kivette valami grófi inas. Az ispán egy pillanatra sem hagyott magamra. Megmutatta vendégszobámat, majd az ebédlőbe vezetett, a hol valóságos lakoma várt reánk. Négy inas is állt mögöttünk, gyöngyöző italt töltögetve poharunkba. Nem vagyok nagy borivó, de ez alkalommal szokottnál jobban izlett a grófi pincéből előkerült somlai és badacsonyi.

A gazdaságról beszélgettünk, majd áttértünk a magyar literaturára, mondhatom, nagyon meglepett az ispán ur jártassága, a mit azzal indokolt meg, hogy van alkalma olvasgatni a grófi könyvtárban. Éjféltre járt az idő, mire ágyba kerültem.

Álom nem jött a szememre, sokáig hánykolódva, azon tépelődtem, milyen nagytudományú férfi lehet a nemes gróf, a kinek még ispánja is literátus ember.

Korán kelve, végigjártam a vásárt, de kedvemre való lovakat nem találtam. Késő délután fáradtan, leverten érkeztem vissza a kastélyba. Ozsonna után tréfásan invitált az ispán ur a grófi istállóba, a hol bizonynyal találnék kedvemre való lovakat. Először a háts lovakban gyönyörködtünk, majd a kocsi-lovakhoz érve, rögtön szemembe ötlött két sötét pej telivér, mely színre hasonlított az én elnyűtt lovaikhoz.

— Mit szól táblabíró ur ezekhez? — kérdezé az ispán.

— Gyönyörű két állat. Ezeket már én sem dobnám ki az istállóból, — feleltem tréfálkozva. Végigjárva az istállókat,

Utcai kép a koronázásról: a közepén gróf Berchtold Lipót.

Lázár Ernő felv.

fogatni akartam. De az én vendégszerető házigazdám karonfogott és kijelentette, hogy vacsora előtt haza nem ereszt. Így a második estét is a kastélyban töltöttem. Nem szívesen tettem, mert Róza várt vacsorával. A lovakról nem esett több szó. A magyar literaturáról beszélgettünk. Az ispán uram nagy szakértelemmel szólott a lezajlott Helikon-ünnepségről, kijelentve, hogy a gróf ur neheztel is reám, hogy azokon soha részt nem veszek. Mentegéződtem rossz lovaimmal, elfoglaltsággal, de megígértem házigazdámnak, hogy a gróf ur legelső meghívását igénybe veszem, annál inkább is, miután az ispán ur személyében kedves ismerősöm akadt.

Csillagtalan, sötét este volt, hogy kocsim előjárt. El is bólogattam csakhamar a szokatlan nehéz borok hatása alatt. Az alvás nem tartott sokáig, felébredtem lovaim szokatlan gyors járásától. Oda is szóltam Marcinak:

— Te! Miért veri a kocsis a lovakat? kocogva is hazaérünk.

— Nem kell ezeknek az ostor, grófi abrakon éltek két nap óta.

Ahogy éjfél tájban hazaérkeztem, nem kis bámulatomra istállómat kivilágítva találtam.

Hirtelen megdöbbenésem nem kisebb meglepetés váltotta fel, a midőn istállómba bekötve láttam saját rossz lovaimat. A rejtélyt megfejtette az istállóban álldogáló grófi lovász, a ki a nemes gróf levelén kívül azon szóbeli izenetét is hozta, hogy a méltóságos gróf ur reményli, hogy „a két pej csikót — szavamnak helyt állva — nem dobom ki istállómból.”

Egész éjjel nem jött szememre álom. Örültem és pironkodtam is a gróf ur tréfáján, ki oly mesterileg játszotta két napon át kedvemért ispánja szerepét. Még testőr koromban sem voltak kedvesebb lovaim, mint a «Helikon és a Pegazus». Át is jártam velük sokszor a gróf ur ünnepségeire.*

Iskolás fiu voltam, a mikor ezt a kedves történetet nagyapámtól — Eitner Józseftől — először hallottam. Nagyeszü ember volt nagyapám, csodás emlékező tehet-

* Hagyomány szerint, a mikor Helikon végelgyengülésben megdöglött a harmincas évek derekán, Kisfaludy valósággal megsiratta kedves lovát, sőt patáját kidolgoztatva, állandóan íróasztalán tartotta. A híres Helikon patája ma is megvan a muzeum Kisfaludy-ereklyéi között.

Darnay.

séggel, ki képes volt félszázad év után híres barátainak szavait szó szerint idézni. Pulszky Ferenc, Eötvös Károly, Malonyay Dezsőn kívül hozzá hasonló társalgót keveset ismertem.

Sokat forgolódott a Kisfaludyak, Kossuth, Deák társaságában, a nagy elméktől közvetlen nyerte tudását.

A sors véletlene évek multán kezembe juttatta Kisfaludy Sándor irattárát. Ott találtam rá a nemes gróf Kisfaludyhoz intézett eredeti levelére. Álljon itt szó szerint a Vas Gereben által szerkesztett levél kiigazításaként:

Tettes Kisfaludy Sándor Táblabíró urnak
Sümeghen

Tekintetes Táblabíró Ur!
Különösen tisztelt Nagy jó
Uram!

Engedje meg a Tekintetes ur, hogy a keszthelyi Heliconi Pegazus fajtából egy párral kedveskedni merészeljek; bármily csekély is legyen ezen igaz tisztelettemnek megbizonyítása, mindazonáltal ezen Lovaknak többszöri szemlélése talán mégis egyszer valaha Tettes Tábla Biró Urat arra reá buzdíthatják, hogy valami alkalmatossággal, talánd a keszthelyi Helikon tartásának időpontjában, ide Keszthelyre rándulni méltóztatna, mivel ugylátszik, hogy már egészen rólunk elfelejtkezett, a keszthelyi Helikont megveti és barátságos indulatának számából kiveti, de ugyancsak a'mellett örvendek mégis, hogy voltak oly felséges gondolatú Lelkek,

az kik annyira megengesztelték és olyan leereszkedésre készítették, hogy a Magyar Petrarkánk, ama híres Himfi és Pindarushoz illő remek Homlok-írást a Csáktornyai emlékoszlopra, egykori jó vénájában készített. A melyért amidőn alázatos köszönetemet megtenném, a Méltóságos Hugom Asszonynak* kezeit csókolom és a keszthelyi Helikon első kötetjéből hat példázattal szolgálni bátorkodván,

Uri barátságába ajánlott különös tisztelettel maradok
A Tettes Tábla Biró urnak
Keszthely, 1818 . . . .

Öszinte barátja
Gróf Festetics György m. p.

* Szegedy Róza.

Gróf Károlyi István, gr. Károlyi László és felesége
sz. Apponyi Fanny grófnő fia, udvari pálcás ur.

Labori műterem felv.

Hadffy Imre altábornagy és leányai.
Györi és Boross felv.

LEVÉL HELYETT.

A Reggel: halvány, szende gyöngyvirág,
Mit úgy lehelt lágy melegházi álom.
A nap üvegen éri; szellő olykor;
Harmatcsepp sem ring a gyöngye szálon.

A Dél: ragyogó, égő tulipán.
Erős; a szélben büszkén felkacag.
Telt orcája, piros mint a vér,
Az égre néz, hol jár a tűző nap! . . .

A Délután: bágyadt tearózsa.
S a szél meséje halk sóhajba fül,
Midőn egy lankadt kis szíromlevél
A méla pázsit-terítőre hull . . .

Az Este: csöndben álmodozó írisz.
Titkos, mint néma dal; néz messze, várón . . .
— S reszketően lecsukja szirmait:
Ha szívébe szállt a boldog álom . . .

Ez a kert: — tudd meg hát — a lelkem.
(Irom e verset halk levél helyett.)
És a virágoknak gondozója:
a Te drága, szép és szent kezéd . . .

Konrád Jenő.

KARÁCSONY ESTE A KLASTROMBAN.

Csavargás közben a karácsonyt
ép egy barátklasztromban értem.
A jó páterek úgy örültek, —
meleg szívésségben volt részem.

A szent este tiszteletére,
a barátságos ebédlőben,
ahol ünnepi asztal állott,
megterítve mindennel bőven:
a karácsonyfa is kigyulladt.

Kicsiny gyertyái vigan égtek,
ajándékok is lógtak rajta
a pátereknek s a vendégnek

A gvardián, jóságos arccal
ajándékot szétszorgatta —
szívből örült, aki adhatta
s jól esett annak, aki kapta.

Meleg, derüs hangulat ömlött
a refectóriumon végig —
Kedélyesen elborozgattunk
egész az éjféli miséig.

A karcsú, metszett poharakban
aranyszínű bor gyöngye játszott
s azon át nézve, egész szépnek
láttam a klastromi világot.

El is mondtam egy köszöntőben,
hogy milyen jó dolguk van nekik:
az emberek tülekedésit
nyugalmas révből, békén nézik.

A gvardián felelt a tósztra.
Szomorú hangon, halkán, csendbe':
— Nemcsak nekünk, neked is szép lesz,
életnapok után, az este.
Ki a világgal már leszámolt,
jó annak a kolostor csöndje —
Meg azután, könnyebb lesz innen
besétálni szépen a földbe. —
De amíg odakint találhatsz
egy hűséges, megértő lelket,
egy nőt, kiből a lelke párját
megtalálja szerető lelked:
addig ne irigyelj te minket!
Holt itt az ember, bárha élve.
S az estének minden nyugalma
egy ragyogó nappal felér-e? . . .
. . . S köny ragyogott a gvardiánnak
becsületes, nagy kék szemébe' . . .

Vértesy Gyula.

Müller J. S.

 illatszer- és pipereszappan-gyáros, cs. és kir. udvari és kamarai szállító

 BUDAPEST, IV., KORONAHÉRCÉG-U. 3.
 GVÁR: VII., ROTTENBILLER-UTCA 36

ALARITÁS ÉVE 1870   TRADE-MARK   TELEFON INTERURBAN 58-74

Az Országos Kaszinó társalgójában: (balról-jobbra) Tóth Ferenc, Illésy huszárfőhdn., Wodianer tüzérhdn., Leidenfrost ulánushadnagy, Lisznyay Tihamér, Luksics József pápai kamarás.

Szabó Nándor felv.

A háborus Páris.

A ragyogó, örökké vig Páris, melyet azelőtt a kora reggeli órákban napfény aranyozott be és sugarai a Bois de Boulogne széles sétányainak sárga homokján végig csilámlottak, miközben elegáns lovasok gyors vágatással kavarták fel a finom sárga homokot, most nagyon szomorú.

Nem vig többé a Bois, nemes paripák nem vágatnak az Avenue-n, szomorú egyhangúság ül ott és a boulevardok sem zajosak. Nem kell a fehér botos rendőrnek a kocsisorokat igazgatni és az átjárás is sokkal kényelmesebb most, mint a párisiak által annyira visszaóhajtott béke napjaiban.

És az este, a híres villanyfényes párisi este sem olyan, a milyen volt. Nem gyulladnak ki az Avenue de l'Opéra óriás ivlámpái, a melyek tündér fehérségűvé varázsolták a pompás paloták üzleteinek villanyfényben úszó kirakatait. A Rue de la Paix ezerégőjű gázlámpái sáppadtabbak, — a háboru óta nem égnek a nagy izzók — s fényük csak gyenge világosságot vet a világhírű szabók házáira.

A nagy Opera óriás sötét tömegként néz farkaszemet a teljes feketeségbe burkolózott Louvre-ral, a hol most nagyon takarékoskodnak a világítással, mert nagy a szénhiány. Igen, a szénhiány Páris esti sötétségének a főokozója. Az a fekete anyag, a mellyel a divatos párisiak sohasem törődtek, a melyről alig tudták, hogy létezik, mikor nagy kényelmesen csavartak egyet a villanylámpa kapcsolóján, most nagyon hiányzik. Előbb a Zeppelinektől való félelem tette sötétté Párist s mikor a párisiak megszokták az esti látogatókat és kíváncsisággal kutatták az égen a német kormányozhatókat, szóval, mikor már hozzászoktak a Zeppelinekhez és nem oltogatták el a lámpákat, bekövetkezett a nagyobb baj, nincs szén, és Páris, a »Ville Lumière«, napról-napra fénytelenebb, sáppadtabb, haloványabb és sötétebb.

Mit csinálnak ily sötét estén a párisiak? A mikor esti féltiz után a Place de la Concorde-on nem

világít ezernyi lámpafény, az egyiptomi oszlop komor formáit beborítja az éji lepel, a Szajna keskeny partjai sötétségben vannak s a folyam tükrén nem játszadozik az ezüstös villanyfény: a párisiak ilyenkor a családi körbe vonulnak. A híres vendéglők, a pompás étkezők a késő esti órákban redőnyeiket lehúzzák. A párisi éjjeli élet a háboru alatt lassan, csendesesen elmult, meghalt. De annál nagyobb élet van a családi körben. A régi szalonok fényköre felébredt s a szűkös világítást a gyertyák fénye pótolja. Előkerültek az ősi gyertyatartók, a kandallók e diszei ismét létjogosultságot nyertek és a gyertyafény a rég letűnt századok korát varázsoltá vissza. És hogy még teljesebb legyen az illúzió, a XIV. Lajos korabeli ruhák újra divatba jöttek. A szalonélet régi bája újra feléledt s az egykori szokások újra megelevenedtek. Oda vonultak most a politika, a tudomány és a művészet emberei, ott folynak az eszmecserék s onnan indul ki egy-egy érdekes politikai megbeszélés hire, a mi az elalélt várost felvillanyozza.

A színházakra sem járnak jó idők. Letűnt az ideje a szellemeskedő pikantériáknak, de a komor tragédia meghallgatására sem kaphatók a párisiak. A tragédia ott jár a boulevardon egy-egy fellábu harcos személyében, vagy a sáppadtarcu gyászfátyolos nők sokaságában. Hazafias trikolóros, hatást vadászó, kis lélekzetű szindarabok töltik meg a színházak repertoireját, de a marseillaise-t, a mely az előadás végén rendszeren felhangzik, a közönség már nem oly vadul énekl.

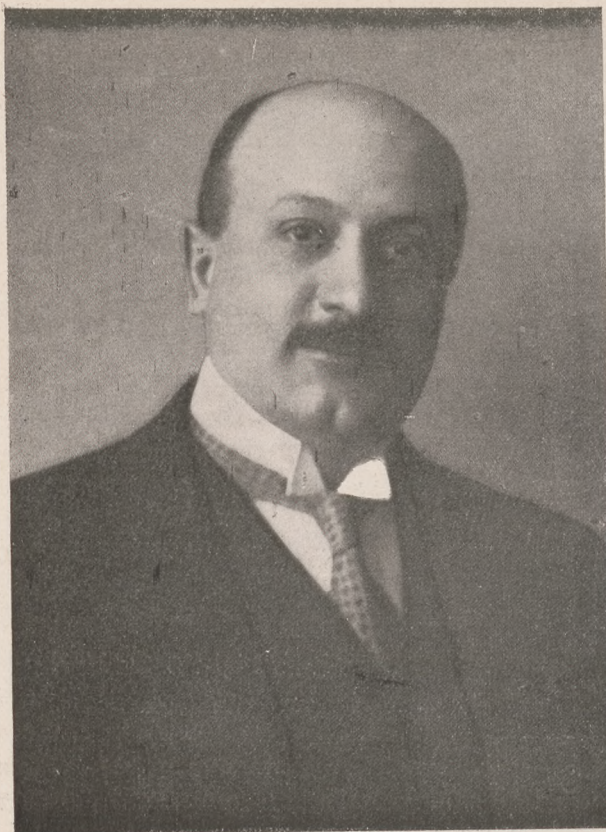
Páris szomorú külsejéhez az élénk, könnyen hevülő párisi ember lelkülete is hozzáidomult. Olyan lett, mint városa, tartózkodó, csendes, resignált és hallgató, nagyon vár valamit, a mit nem mer kimondani de a mit mindenki egymás szeméből olvas ki, — a békét.

Návay Aladár.

Az északi harctérről: Széll József huszáraszázlós, báró Egger Götz huszárfőhdn. és Végh László huszárhadn.

Kenessey István huszáraszázlós felv.

Kónyi Hugó.

A király elismerőlevelet intézett hozzá és a Ferenc József-rend tiszti keresztjével tüntette ki a negyedik hadikölcsön után. Olyan dekoráció díszíti, a milyen csak kevés bankdirektornak jutott ki. A nagy elismerést jelző kitüntetés érdemes férfiú mellére került. Mint bankvezér gyors és biztos átlátásáról híres, energikusan és invenciózusan keresztülvitt transzaksiói közismertek. A budapesti társaság egyik kedvelt tagja, a kinek önzetlen, nemes egyéniségét nemrégiben is módunkban volt megismerni, a mikor a sárosi nép fölsegítésének akcióját hatalmas adminisztrációval, lelkes ambícióval vezette a nélkül, hogy fáradságos munkájáért egy fillért is elfogadott volna. Fia Kónyi Manónak, néhai Andrássy Gyula gróf bizalmas emberének. Tőle örökölte nagy koncepcióju felfogását, friss akcióképességét. A népszerűség útján haladva legszebb jutalma bizonyára az a tudat, hogy karrierje kizárólag kiváló egyéniségének eredménye.

Kék róka.

— Herczeg Ferenc új darabja a Vigszinházban. —

A budai villa ablakán át virágos kertbe látunk, a mikor a függöny először szétválik; napsütötte rózsafa mosolyog felénk és az őszi völgy bájos hervadása, az ezer színfoltban pompázó hegyoldal az utolsó kép, a mit a kárpit elföd előlünk a *Herczeg Ferenc* új darabja végén. A mit a kettő közt látunk: maga az élet, a boldogságot érlelő nyár, bódító szenaillatával, szenvedelmet fakasztó hevével, két szív szerelmének találkozása gyönyörű vergődés után és harmónia és költészet minden szóban, minden taglejtésben. Maga az élet ez a színjáték és mégsem az: égi mása a valóságnak, a milyennek Arany tanította az igazi poézist; mintha nem is a színpadon játszanák a Kék rókát, hanem csakugyan egy budai villában, de a színjáték

szereplői tökéletesebbek, mint az emberek, a szó, mi ajkukon fakad, muzsika; bűn és gyöngeség, erő és jóság szebbek bennük, mint a szürke hétköznapi emberekben. Ünnepe volt ez a bemutató, a magyar drámaírás ünnepe és illata volt a festett rózsafának és virágba borult a mi szívünk is a költészet ennyi gazdagságától.

A bemutató után sokat irtak elmúlt esztendőkről, a mikor — úgy mondják — nem volt divatos Herczeg Ferenc. És most sokan emlegetnek *új Herczeget*, a ki megtalálta önmagát és legyőzte önmagában a régi embert, hogy új csapáson haladjon tovább. Merő tévedés mindkét felfogás! Nem az írók divatja változik, hanem az emberek izlése mutat koronkint bizonyos aberrációkat és még ez sem mondható általánosságban. Új emberek új fantomjai ideig-óráig hatással lehetnek ugyan a tömegre, de a profanum vulgus fölött mindenkor élt a választottak — hol nagyobb, hol kisebb — csapata, mely a költészetet isteni eredetűnek hiszi és lelkében templomot épít számára. Ezeknek a szemében Herczeg a *Mutamur* és *A dolovai nábob leánya* óta Isten kegyelméből való poéta és ezek ő benne azokban a bizonyos esztendőkből is a nagy költőt látták. És hogy *Az aranyhegedű* szava mindenkit elbájolt és a *Kék róka*-t Alexander Bernáttól e szerény sorok írójáig és a proscénium páholyok dámáitól a kakasülő legfelsőbb ítélőszékéig mindenki hozsánnával fogadja, nem azért van, mintha Herczeg Ferenc száműzetésből tért volna meg, koncessziókat engedve bizonyos követelményeknek. Ellenkezőleg. A közönség tért vissza Herczeg Ferenchez, a tömeg izlése javult meg és finomodott ki a világháboruban. Az izlés — és nem Herczeg Ferenc — reneszánsza elkövetkezett volna ugyan háboru nélkül is, ha nem ma, hát holnap, de a sötétben önkénytelenül is keresi az ember a fényt, az éjszakában a csillagot és én úgy érzem, a *Kék róka* estéin nem is Herczeg Ferencnek tapsol Budapest, hanem magamagának, örömeiben, hogy van újra tiszta izlése és fogékony szive-lelke a szép, a tökéletes, az igaz költészet iránt.

Bár sokan elmondták már, irva kell itt is hogy legyen, hogy ezt a csodásan szép színjátékot felülmulhatatlan előadásban mutatta be a Vigszinház. Varsányi Irén tökéletes asszony, *Hegedűs* szeretetreméltó bölcs, *Csortos* minden szava élet és erő, *Tanay* bárója a diszkrét karrikatura művészete. A budai villa virágos kertre nyíló szobájának beállítása *Jób* Dániel finom izlését dicséri.

K. V.

Alapítva 1862.

CUENDET CONSTANT

svájci órás

Budapest, IV., Kígyó-tér 5. szám.

Az órás szakmát felölelő összes zseb-, nipp-, fali- stb. órák raktára. :: ::

KARCSATTÓRÁK. JAVÍTÁSOK. KATONAÓRÁK.

Horvay János.

A *Nemzeti Szalon* mostani kiállításán egy siremlék-tervezet-kollekciót állított ki Horvay János kitűnő szobrászművészünk. Majdnem valamennyi a háboruban elesett hősök emlékezetére készült. A megragadó erejű, bravuros plasztikát bámulatos finomsággal lengi át mindeniken a borzasztó tragédiák nyomán fakadó nyomoruság és fájdalom. Nemcsak az elesettek környezetét sujtó fájdalom, hanem a magyar lélekből, a multunkból, a magyar történelemből, ebből a legnagyobb drámából minduntalan kiáradó örökös fájdalom, a mely mindnyájunk lelkének mélyén ott zsong, mint a fülünkhöz tartott kagyló örökösen zengő zenéje...

Ez a merengő, visszatartott szomorúság ki-kiütött a művész eddigi munkáin is.

Ott lebeg a genfi nemzetközi pályadíjat nyert Kálvin-szobrának főalakja körül éppen úgy, mint a budapesti Kossuth-szobrán, a melyen lehorgasztott fejjel áll a kormányzó, az elcsüggedt, szárnyaszegett magyar ábrándok csalódott hőse.

A legcsodálatosabb, hogy a világháboru tenger borzalma ezt az alaptermészetünket sem nem fokozta az elviselhetlenségig, sem annak viselésével nem zuhantunk a nevetségességig.

Mert a szenvedély kitörései vagy idegizgatón drámaiak, vagy minden tragikum dacára nevetségesek. A magyar természet gőgös felsőbbbséggel és szomoruan, de imponáló méltósággal viseli ezt a világ-zuhanást, amely szeretteink, barátaink és ismerőseinknek tömeges és folytonos temetésében válik előttünk — távol állók előtt — érhetővé.

Ez a gyönyörű, arisztokratikus — vagy helyesebben — paraszti méltóság ömlik el a Horvay vázlatain. Rettenetes, hogy kiknek és mennyinek korai sirja fölé állítjuk ez emlékeket, de ez a soha nem álmódott, soha el nem képzelt katasztrófa is csak az Isten nagysága

előtt hajtja meg büszke fejünket. Sirunk, zokogunk, örökké fogunk gyászolni, de a bánat sulya alatt nem omlunk mégsem a föld porába.

A kollekció egyik legszebb szobra, melyet bemutatunk, a karánsebesi gimnázium elesett hősi tanulóinak emlékére készült. Fiatal gyerekeknek állítatják az — ittmaradt kis gimnázisták. A robosztus, erős férfi-akt fejet és térdet hajtva imádkozik a talapzat lábánál elterülő mesebeli sárkány kimult teteme fölött. Megragadó szimbólum. A győzelem, a hitvány ellenség fölött aratott igazságos győzelem szimbóluma. És az alázatos Istenfélelemé. Mégis a győzelemért hozott rettentő áldozat fölött érzett fájdalmunk zokog az egész siremlékből.

Egy másik szép szobor a rokitnói mocsarakban elesett huszártiszt emléke. Mögötte a Felfeszített, a kinek önfeláldozásához olyan nagyon hasonlít a mi tragédiánk.

Egy harmadikban a talapzat sarkára erőteljesen leomló ősz apától vidáman bucsuzó, elvágatató huszárt mintázta meg a művész. A milyen könnyes szemekkel néztünk mindig a háboruba induló bokkrétás, pántlikás, éneklő, vidám katonáinkat, épp olyan megrendülve érezzük a kacagó, vidám huszár dacára a temető gyászos szomorúságát.

Egy negyedik vázlat a gyereket vesztett zokogó szülőknek Krisztus karjaira borulásában mutatja meg az utat, a melyen ne-

künk haladni kell, nehogy erőteljesen összeessünk a fájdalom Golgotha keresztje alatt...

A pompás kollekció-minta tiz-tizenkét vázlatból áll.

Lázár Ernő.

A karánsebesi gimnázium elesett tanulóinak emlékszobra.

Horvay János műve.

Neszmély Rózsi
fényképezési műterme

Telefon: 137-48.

Budapest,
V., Dorottya-utca 8.

IV. Károly király látogatása a német főhadiszálláson:

Károly király és Vilmos császár el-
lépnek a díszszázad
előtt.

**Vilmos császár és Károly király út-
ban a főhadiszál-
lásra: IV. Károly
király első látoga-
tása a német főhadi-
szálláson.**

**Károly király a
díszszázad tisztel-
gését fogadja.**

A meghódított Bukarestből: Román foglyok német őrzetben Bukarest főutcáján, a Callea Viktorián.

A meghódított Bukarestből: Német őrség a román külügyministerium palotája előtt.

A meghódított Bukarestből: Mozgalmas élet a királyi palota előtt. Mindenféle német és osztrák-magyar tisztek láthatók.

Bécsben a koronázás részleteit tárgyalják. A kirakatok és a képes lapok tele vannak koronázási képekkel, s bizony be kell vallanunk, hogy az osztrák és német illusztrációk sikerültebbek mint a legtöbb magyar koronázási kép. A Leipziger Illustrierte Zeitung jövő heti számát szánta a magyar koronázásnak s mi joggal büszkélkedhetünk, hogy a német világlap gyönyörű címlapját ezuttal a mi belső munkatársunk és rajzolóművésznünk, Márton Ferenc tanár készítette. Márton Ferenc első ilyenmü illusztrációi A Társaság hasábjain jelentek meg, művészete ma már Európaszerte ismert s nem bocsátkozunk tulmerész jóslásba, ha megjövendöljük, hogy háboru után a legnagyobb világlapok hasábjain fogja ez az izig-vérig magyar művész Magyarországot a külfölddel ismertetni.

Egyelőre azonban még csak Bécsben és Bécsből tiygelhetjük az eseményeket és az embereket.

Bécs. Amióta tudom, hogy nem elérhetetlen valami az a társadalom minden rétegére kihatással bíró nagyszabású élet, a mi a fővárosokban uralkodóknak ott tartózkodása alatt fejlődik, sóhajtás nélkül nézem a Burg öreg iveiből kigördülő fogatokat, melyeknek fekete lakkján csöndes egyszerűséggel hivalkodik egy picinyke zárt arany korona...

A Kohlmarkt sarkán tovább elmélkedem: az udvari gyász még négy hónapig tart, nyár elejére talán vége a háborúnak s mire a májusi Margitsziget rózsatengerbe fül, közénk jön IV. Károly király és Zita királyné. Jönnek, egészen biztosan jönnek. Egy hónapra, két hónapra, — egy félévre. Itt maradnak közöttünk, mintha csak haza jönnének, otthon lesznek, mintha csak Schönbrunnban, vagy Schwarzauban laknának. Heteken, hónapokon át ragyognak esténként a budai vár ablakai, már meg sem állunk a Dunapalota sarkán s számolni sem fogjuk, hogy — tiz, husz, hatvan, hetven ablak világos egy sorban. Legfeljebb az Albrecht-ut elején álldogálnak majd kisebb-nagyobb csoportok s nézegetik jó kedvvel a felfelé gördülő fogatokat...

— Bál van az udvarnál. Ugy hallom, gyönyörű lesz a mai estély, — mondogatják egymásnak s másnap még arra sem kell gondolnunk, hogy estére vége, tovább utaznak a Felsőgek. Itt maradnak, itt alusznak egymás után sokszor, igen sokszor, hiszen ott-hon, nálunk vannak.

A Graben sarkán lekapom fejemről a kalapot. Előbb csak az udvarhölgyet ismertem meg s ugyanakkor — lehet, hogy eszmekapcsolás útján — a mellette járó hölgyre pillantok s abban a percben a sötét fekete fátyol alatt is megismerem Őt. Ugy jár-kelel a belváros utcáin, mint ezer más azok közül, a kikkel most együtt érez s eszébe nem jut egy percre, hogy oly igen magasan áll fölöttünk.

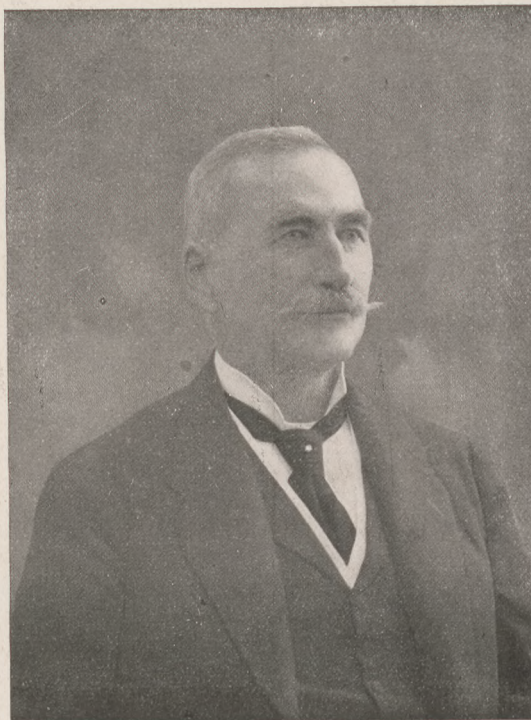
Most azonban megirigyeltem Bécset. Itten hát már ennyire otthon van. Nálunk még sorfal között jár, diszhintóban hozzák-viszik, nálunk még csak ünnepnapokat ismer. De szép is lesz az, a mikor Kállay Erzsébettel az oldalán, nálunk is gyalog sétál végig a Váci-utcán s a Gizella-térre érve megállapodnak s a Vörösmarty-szobor előtt megmagyaráztatja magának a királyné, mit is énekel ott köröskörül az a sok ember.

Rákényszerit a szeretetteljes kíváncsiság, hogy hátratekintsek, de már eltűnt, talán valamelyik kohlmarki üzlet egyszerű bejáratánál, hogy maga válaszson ki jó meleg holmit férje ura hűségese katonái számára. A bécsiek már részleteket mesélnek a királyi párról. Itt is, ott is látták őket, a királyt, a királynét — s azt az édes, aranyos kis csöppséget.

A kis trónörökösről elterjedt mondáknak se szeri se száma. Természetesen mindenki »hiteles« forrásból tudja ezt vagy amazt s bár izgat a gondolat, hogy a mi »hiteles« forrásainkból szerzett kedves történeteket is elmeséljük, egyelőre visszatart az a tervünk, hogy annak idején valamennyit csokorba gyűjtve, egyszerre közreadjuk. Ez uton is kérjük tehát olvasóinkat, hogy a kis Ottó főhercegről *hitelesen* hallott eseteket velünk közölni sziveskedjenek. Mi ezenkívül az összes beszerezhető trónörökös-képet is gyűjtjük s ha Isten is úgy akarja, nagykorúsága napján a Társaság albumába kötve fogjuk a Királyi Felsőgeknek átnyújtani. Addigra ugyanis még közelebb jut majd a kis Fenség — ha ugyan ez még lehetséges — ahhoz az állomáshoz, a mit úgy hívnak nálunk, hogy — magyar sziv.

*

Theissrucki Fleischman Móric kapitányt, vezérkarunk kelet-harctéri képviselőjét, a Nordbahnhof-ra kísérem ki szombat este. Hindenburg marsallnak a háboru kitörése óta bizalmi emberét Vilmos császár és Ferenc József 1914-től 1916-ig annyi kitüntetéssel halmozták el, hogy meglepőnek sem találtam, hogy ifju királyunk is egy órai kihallgatásra érdekesítette a főhadiszálláson az elmúlt pénteken Fleischman

Lukács Géza gömöri alispán, aki az udvari tanácsosi méltóságot kapta.

kapitányt. Régi barátomnak a német és osztrák-magyar főhadiszállásokról Bécsen történt átutazásának néhány órájából magamnak foglaltam le egy részt s beszédünk végéreményeként örömmel állapítottam meg, hogy jövőnk alakulására a legbiztosabb perspektívát sejthetjük.

Szövetségeseinkkel képzelhetetlen egységessé forrott erők tudatában a háboru ránk erőszakolt folytatását a legbiztosabb kilátással vállalhatjuk s királyunk ifju korát meghaladó, öntudatosan előrelátó kormányzása mellett a háboru utáni elhelyezkedésünkre is teljesen nyugodtan gondolhatunk. Kül- és belpolitikai fejlődésünk útját biztos kézzel, megfontolt ésszel simitgatja előttünk — a magyar király.

*

A *Társaság* új évfolyamának első és második számai kézen-közön még megjelenésük napján elfogytak. Valósággal szétkapkodta a közönség a könyvesboltokban és dohánytőzsdékben és kiadóhivatalunk is állandó ostrom alatt volt az elmúlt napokban. A szerénytelenség látszata nélkül számolhatunk be erről a tényről olvasóinknak, a siker nem a mi érdemünk, — a rugóját ott kell keresni a magyar uri közönség szívében, mely rajongó szeretettel zárta magába azt a két kedves arcot, mely a trón ragyogásából mosolyog felénk. A királyné és a kis trónörökös arcképe hozta ezt a rendkívüli sikert nekünk, a mit most a lojális magyar társaság javára kell irnunk. A magyar királyhűség minden idők óta ősi erény, de hűség és szeretet mégis kettő és ennyi szeretettel talán még soha sem fordult egy ország a trón felé, mint e rendkívüli időben IV. Károly és családja felé. Ez a szeretet tündéri varázs és Párma bájos leányát szívének elsőszülöttjével forrón és őszintén ölelte keblére a magyar társadalom, melyben a hódolatnál több az érzés és az ösztön is erősebb a kíváncsiságnál. Mert az ilyen szeretet csak szeretet visszhangja lehet és a népek szíve megérzi a királyok szívének dobbanását. Boldogok vagyunk, hogy ennek a magasztos érzésnek a mi szerény lapunk is fokmérője lehetett egy bizonyos irányban. Nekünk mindenha legszebb emlékünk lesz az 1917-es évfolyam első két száma.

*

Baán Gizella hangversenye Bécsben. Nádasdi Baán Achillesné, Berthóty Gizella nevét jól ismeri

a budapesti társaság, a koncert-termek közönségének sem kell a fiatal operaénekesnőt bemutatnunk, bő alkalom volt rá megismerni nemes művészetét a háboru kezdete óta. Baán Gizella egész sorozatát adta a jótékonycélu hangversenyeknek az elmúlt két évben, önzetlenül állította ifju tehetségét a segítség szolgálatába és a ki emlékszik a Kubelikkal végigcsinált országos körutjára, ma is őszinte elismeréssel adózik áldozatkészségének. Most a bécsi közönségnek mutatkozott be Baán Gizella önálló dalestély keretében és örömmel állapítjuk meg: jelentős, nagy sikere volt. A nem könnyen lelkesülő Bécs zajos tetszéssel honorálta a merész vállalkozást, az izléses műsor minden számát meleg tapssal fogadta, magyar dalai után pedig percekig viharzott a lelkesedés. A kritika mint kimagasló művészi eseményt tárgyalta a hangversenyt és egyhangu elismerésben részesítette a vállalkozást. Valamennyi bécsi ujság dicséri a művésznő tisztán csengő szopránját, fényes koloratúráját és kellemes előadóművészetét. Egyik kritikusa lojálisan konstatálja, hogy a magyar művészet őszinte örömét lelheti Baán Gizellában. — A bécsi társaság szeretettel fogadta a művésznőt. A koncert előtt való este *theissrucki Fleischman* Móriczné, a ki jelenleg Bécsben időzik, teát adott Baán Gizella tiszteletére, melyen előkelő társaság jelent meg. Ott voltak a többi között: Attems grófné, Randi-Wildburg báróné, Latynovitch-Bothmer báróné leányával, Bellmond altábornagy és felesége, Pacor altábornagyné, Rohm Alfréd titkos tanácsos, Meraviglia Tima és Rose grófnők, *theissrucki Fleischman* altábornagy és családja, Hammer báróné leányával, Legányi Károlyné stb. — Baán Gizella finom művészetében nemsokára a budapesti társaságnak is alkalma lesz gyönyörködni: február 7.-én önálló hangversenyt rendez a Zeneakadémia nagytermében.

*

Jótékony adomány. Bági Patay Gyuláné, Szathmáry-Király Anna urnó, a ki jótékonyágával és nemes áldozatkészségével Borsodmegye minden emberbaráti mozgalmának élén áll, levelet intézett Tarnay Gyula dr. főispánhoz, melyben értesíti hogy a Borsodmegye által a miskolci Erzsébet-kórházból kikerült szegények segélyezésére létesített *Zita királyné koronázási emlékalap* javára ötezer koronát ajánl fel. A nemes gondolkozásu ma-

vajai báró Vay Ödön nyug. őrnagy, a gonobitzi vöröskereszt kórház parancsnoka és ifj. vajai báró Vay Miklós hadn. az 5. honv.-huszárezredben, a kit a nagy vitézségi ezüst éremmel tüntettek ki.

gyar uriasszony gyönyörű levele világító fényvel mutat a szenvedő emberek Golgota-utjára. Patay Gyuláné meglátta ezt a szenvedést és a koronázás alkalmából úgy hódolt királynéja előtt, hogy drága ékszerek és kincses brokát helyett az irgalmas szív gondolatával járult elébe, öröktűzet gyújtva a jótékonyág egyik új oltárán, a melyhez harcok viharából megtért hősokjárnak majd melegedni. A szép adomány biztos alap, melyen e kedves oltár templomát Miskolc város és a jó példán lelkesülő szívek mihamarabb fel fogják építeni.

*

Házasság. *Andrássy* Manó gróf, *Andrássy Géza* gróf v. b. t. t. fia, eljegyezte *Kolonievszky* Máriát, *Kolonievszky Ede* gróf főszertartásmester leányát.

Báró *Kapri* Emánuel cs. és kir. huszárezredbeli hadnagy és mezőtelegdi és pusztajlaki *Telegdi* Ilona január 6-án Bécsben házasságot kötöttek.

*

Kitüntetések. A kitüntetések késtek, ezer és még egy ok, hogy a találgatások a fantázia szárnyára kapva, beszéljék az országot. Mert hát miről van szó? Kik lesznek bárók, bárók és főrendek, grófok, hercegek, titkos tanácsosok. Nincs tovább? Igenis, van tovább. Kik kapnak vaskoronát, Lipót-rendet, Szent Istvánt, Erzsébet-rendet, — aranygyapju nem lesz több. Ellenben hol vannak még az idegen rendjelek, a török, igen a török, — ezek

Wekerle Géza, Wekerle Sándor fia, honvéd huszárhadnagy.
1916. dec. 30.-án aransarkantyus vitézzé avatta a király.

késtek, nagyon késtek — a bolgár s a sok német vörös kereszt s mi egyéb más. Mert a régebbi időben csak férfiak szaladtak rendjel után, ma már asszonyok után is szaladnak a kitüntetések. Pedig a palotahölgyek és csilagkeresztes hölgyek névsora még nem zárult le. S végül a kamarási kulcsok... No, de itt már igazán nem segít a protekció, sem pedig az érdem: a kamarás és a költő *nascitur et non fit.*

*

Koronázási képek.

A Gaidushek-, Kardos-, Koller-, Strelisky-, Székely- és Uher-műtermek előtt kocsi kocsi után áll meg, diszruhás dámák, kardban csetlő-botló diszruhás és pálcás urak lépnek ki a kocsiból és lépnek be a műterembe s készül a koronázási film harmadik és legszebb sorozata: a koronázó társaság képcsarnoka. Az elmúlt hét végén azon-

ban még egy atelierben dolgoztak lázasan: egy mágnáspalota fényképészeti műteremmé alakított nagyteremben az odahívott udvari fényképész két napon át készített csodásabbnál csodásabb felvételeket mágnásszonyaink legszebbjeiről.

Az utóbbi dolog csendben készült s közel husz arisztokrata dámáról fog a társaságnak örvendetesen szép meglepetést szerezni.

A *Társaság* koronázási képgyűjteményének további szerepléséről azonban majd csak legközelebb.

Dunapalota szálloda Budapest

(ezelőtt Ritz)

A legnagyobb kényelemmel berendezve.

Étterem. Bar. 5 órai tea.

Az utolsó Rybinszky.

Elbeszélés.

Irta Teveli Mihály.

I.

Gvardián Nepomuk, a házfőnök, nagynehezen előkotorázta reverendája külön zsebéből az óráját — kisebbrendű faliórának is beillett volna — és konstataulta a tarokkozó társaság előtt, hogy öt perc múlva tiz az óra.

— Hora canonica, uraim. Még egy osztás, aztán slussz! Megyünk aludni.

A másik két partner, páter Carolus és páter Raimund, kedves mosollyal viszonzták a felszólítást; annál is inkább, mert egyenkint harminc usque ötven fillérnyi nyereségben voltak.

A negyedik partner Jaskovich rendőrkapitány volt. Confraterjük a ferencieknek. Egyéb kötelezettséggel nem járt ez a megtisztelő cím, mint hogy Portiuncula ünnepén együtt ebédeljen a három rendtaggal, esténként pedig, ha kedve tartja, velük tarokkozzék.

S méltónak bizonyult a confrater címére. Latinul is tudott még valamelyest és nyakatekert grammatikájával ugyancsak jókedvre hangolta őket.

Most is beleszólt a főnök intézkedésébe:

— Bene, páter gvardiane, sed adhuc unam quatercam et unam túram.

— Nem bánom, még egy túrt, — hagyta helyben páter Nepomuk. — Oszt, nem oszt. Már t. i. a páter Raimund, a kinek a kezében volt a kártya.

Gvardián Nepomuk jól átgondolván a haditervet, megsimogatta lecsüngő tokáját és kijelentette:

— Segít a huszas, négy király, pagát ultimo... Mehet!

Már az első hívás közben kinyílt a nagy rectorium főajtaja és becsoszogott rajta a zárda szakácsa. Apró emberke, óriás fejjel. Fontos személy. Ő a szakács, kukta, ételhordó, pincemester és portás egy személyben. Szabad bejárata volt minden helyiségbe bármikor. S mindenkor tudatában volt a nagy szerepnek, melyet játszik. Odacsoszogott a páter gvardián elé, jelentős gesztusra tárta ki hólapát nagyságu tenyerét s fontoskodva adta elő a tényállást, mely őt ide hozta:

— Csöngettek, kimentem a kapuhoz és beeresztettem egy theologus urat. Kint áll a folyosón.

— Hadd jöjjön be! — mondja a főnök. — Na, kapitány ur, ezt üsse, ha tudja.

Ütötte is páter Carolus még jobban, csak úgy kongott a nagy rectorium és majd hogy fel nem borult a boros palack. Kapkodtak utána mind a négyen s nem igen törődtek a fiatal theologussal, a ki szerényen becsukván maga után az ajtót, megállt a középső nagy asztalnál és várta, míg rákerül a sor.

Elég soká tartott. Volt rá ideje, hogy szemügyre vegye a helyzetet, melybe került. Képzőtehetsége sem maradt tétlen. A nagy asztalon három tányér ételmaradékokkal, bennök kés meg villa és három hatalmas szervéta a nádszékeken. Tehát csak hárman vacsoráztak, a negyedik vendég lehet. S vajjon mit ettek? A theologus sovány arca szinte kérdőjelle alakult át mind a két felén, a kiálló nagy homlokával és hegyes állával.

Mit ehettek? Érdekes probléma olyan embernek, a ki egyáltalában nem evett még aznap. A kártyaszalka fölött hosszú vasdrótokon csüngő petroleumlámpának irigy fénye kétes félhomályba burkolta a jövevény alakját s aligha vették volna észre rajta, hogy közben nyelt is egyet-egyed. Még ha megfigyelték volna, akkor sem. Hát még így, mikor senki sem törődött vele. A partie hosszú volt és viharos. Folyton crescendo, az ultimo tájékán már kétnegyedes ütemű galoppade-sebességgel döngették az asztalt.

Páter Nepomuk és társa, a rendőrkapitány, megnyerték a játszmat. A másik kettő fizetett.

Most következett a kihallgatás.

A házfőnök olyasféle mozdulatokat végzett, mintha fel akarna kelni a karosszékből; azonban jobbnak találta, hogy csak féloldali testfordulattal fejezze ki érdeklődését és vendégszeretétét.

— Kérem, tessék ide fáradni, domine! Mintha otthon volna. Itt egy szék, üljön le mellém és ne vegye rossz néven, hogy kissé megvárakoztattuk. Bizonyosan maguk is tarokkoznak, ugy-e? Bele tudja magát élni ebbe a lelkiállapotba, mikor az ember nem egészen biztosra mondja be a pagát ultimót. Ez az igazi élvezet, veszélyek között célhoz érni.

Dr. Császár Kálmán huszárfőhadnagy a harctéren.

Saxlehner Tibor huszárszászlós felv.

Fejérváry Károly és Szitányi Gyula huszárszászlósok a harctéren.

Saxlehner Tibor huszárszászlós felv.

A fiatal ferencrendi theológus elpirult, még magas homlokzatát is elborította a fejébe szökő vér.

— Kérem, kérem!

Csak ennyit válaszolt. A három partner féloldalt könyökölve várta a fejleményeket.

— Hát igen, — folytatja a gvardián — ezek az ártatlan kártyapartiek életünk rövidke epizódjai. Látja ott fent a kalváriát? Nézzen csak ki az ablakon! Ott, ott, a hol az a mécs ég, ott fönt egészen, mintha az égnek egy csillaga szállt volna le s ott égne, csillogna a hegyen. Ugy-e szép? Van maguknak ilyen kalváriájuk? Ja, mit is akartam mondani! A mi életünk haladás a kalvária hosszú szerpentin-utján. A kártya csak epizód.

— Már megint költői hangulatban vagy, páter Nepomuk, — szólt közbe a rendőrkapitány.

— Már hogyné! Valahányszor ilyen derék fiatal emberen látom a szent Ferenc-rend lemondásra kötelező reverendáját, mindig felemelkedem a magasabb régiókba. S különösen most, ezekben a háborus időkben. Csodálkozom, domine, hogy magát felvette a vonat. Csupa katonavonat kanyarodik erre, egyik a másik után. Vagy gyalog jött?

— Nem, kérem, főnök ur, ezzel a nyílt levéllel utat nyitottam magamnak mindenhová.

A főnök átvette a feléje nyújtott levelet s miután nyugodtan végigolvasta, feltárta a helyzetet.

— Josef Rybin a neve? Igen? Főnöke ide küldte a felvidékre, hozzánk, hogy itt tölthesse a szeptember és október hónapokat? Ideges? Fenyves erdő kell? Jól van, barátom, Isten hozta!

— Isten hozta! — ismétlé páter Carolus és páter Raimund, nemkülönben a rendőrkapitány is, miközben barátságos kézszerítást váltottak vele. Jaskovich rendőrkapitány ráillesztette nagy horgas orrára a cvikkerjét, a mi azt jelentette, hogy írni szándékozik.

Páter Nepomuk megsejtette a következőket és a kapitány botjával háromszor kopogott a konyhába nyíló ajtóra. Ez pedig azt jelentette, hogy a szakács jőjjön be.

Szedlacsek becsoszogott és megértvén a parancsot, nyomban behozta a disznósajtot és a körözöttet a három deci fehér borral egyetemben.

A theológusnak elég volt egy intés. Odaült a nagy asztalhoz és áhitattal hozzáfogott az evéshez. Ez volt az ebédje, ozsonnája és vacsorája. Mert hosszú utja volt és nem is mert kiszállni egyetlen egyszer sem... Beesett szeméből bágyadt tekintet esett a közeledő rendőrkapitány felé, a ki bőrkötésű zsebnaptárára illesztve ceruzáját, leült a theológus mellé.

— Ha megengedik az urak, — mondá, — mindjárt felveszem a nacionáléját a theológus urnak. Legalább nem kell a városházára fáradnia. Mostanában nagyon kíváncsi a rendőrség. A hadüzenet óta letelt egy hónap; de mondhatom, senki meg nem fordult azóta ebben a városban, a kinek én nem ismerem a multját. Kémet látok mindenkiben. A XX. század háboruiban ágyuk és kémek fognak győzni. Ez az én meggyőződésem. Hát kérem, domine, sziveskedjék kérdéseimre felelni!

— Neve?

— Ugy, a hogy a levélben olvasható, — felelé a theológus, mintha bántotta volna a vallatás. — Joachim József Rybin.

— Született? Hol?

A disznósajt kissé keménynek látszott, alig tudta lenyelni a falatját. Végre mégis sikerült.

— Születtem 1894 július 3-án, Pélmonostoron, Baranyamegyében.

— Pélmonostoron? A hol azt a kitűnő vaját gyártják?

— Vajat? Igen, a vaját, igen, ott.

Olyan erősen hangsúlyozta a vaját, hogy a rendőrkapitány majdnem azt is beleirta a nacionáléba.

— Foglalkozása? — kérdi tovább.

— Ferencrendi theológus.

— Gratias, domine, rendben vagyunk. Mehetünk aludni. Illetve, befejezzük a turát.

Még három osztás és a körözött. A partnerek elég hangosak voltak továbbra is, Rybinnek ellenben nem izlett már a körözött. A brindzához tudvalevőleg vaját szoktak keverni, hogy körözött legyen belőle. A vaj pedig Pélmonostort juttatta eszébe a theológusnak.

(Folyt. köv.)

A Karsztón:

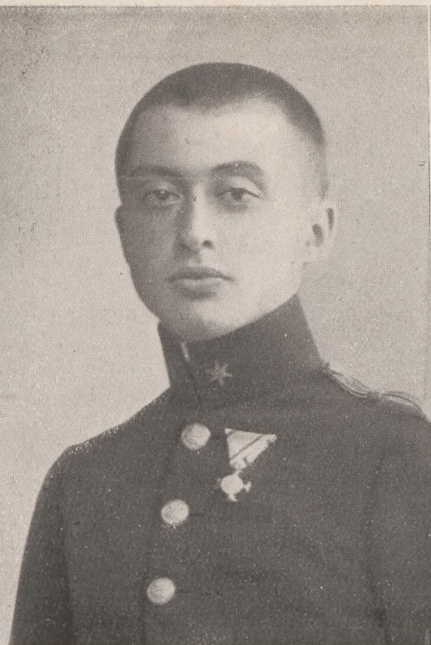
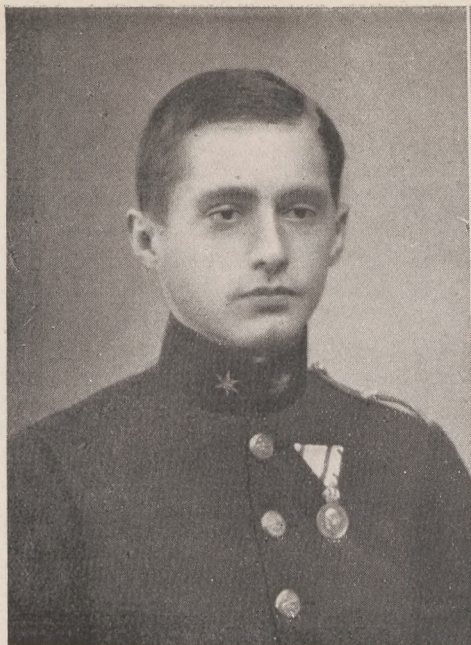
1. Soós Károly ezredes és Menschik Róbert százados.

Kenessey István huszárzászlós felv.

Kövess vezérezredes egy bajor dandárparancsnokkal beszélget a harctéren.

Kenessey István huszárzászlós felv.

Beke Gyula tüzérhadnagy, **Beke Albert tüzérhadnagy,** **Beke Zoltán tüzérezáslós,**
mindhárom testvér a háboru kezdete óta a harctéren teljesít szolgálatot, ahol az ellenséggel szemben tanusított hősiességük magatartásáért mindegyik kitüntetésben részesült.

A holt küszöb dalol.

— Vidor Marcell új verses könyve. —

A holt küszöb... Valami néma szimbolum sir bele ebbe a mondatba... A néma küszöb, a mely énekel. Régi város, szürke esti világítás, gyerekkor, árva rézkilincs, kihült nyoszolya, halál... *Vidor Marcell* meleg, férfias jósággal, meghitt erővel ír, a művészete gyermekes hitű: igaz. Valami megható ragaszkodás sir a kötet első részében, az emlékezés mélyhuru, nemes csellója bug a tiszta szomorúságu verssorokban:

Mindig apámról álmodom,
a tűz kigyul és ég lobogva...
A drenováci csatasíkról
ellátok egy kis sirhalomra:
Hogy jön felém! A dob pereg,
a zászlóaljnak kürtje harsan...
Mindig apámról álmodom,
erős kezem lefogja halkán.

A »fiu« költeményei nyitják meg a verskötet megkapó, változatos koncertjét.

Mint diszletek mögött a zenét, úgy halljuk meg e versekben a háborút. A költő nem az ütközetek titáni, véres zaját adja nekünk, de lelkében állandóan ott lappang a fájdalom, mely dallá nemesedve, buzog föl ennek az értékes művészi vénának amphorájából. A versek középpontjában a háboru áll, de a költő a művészi gazdagságsokszögének folyton változó csuçaiból

néz e középpont felé. Most még szimbolista, a ki «a halálfa lombjait kék napfényben szikráztatja», de ime, a másik oldalon megpillantjuk a heinei finomságra emelkedett szerelme, a kinek könnyed, légies fájdalmu érzései étherként remegnek az ötvözött verssorok között. Majd megcsap a magyar humus üde illata, pünkösdi virágok élénk koloritja, melybe harangos mélabúval surran be a kakukfű temetői hangulata.

A poeta véres-forróan érzi a magyar álmokat és mint rimbe font pajkosan kanyargó magyar ornamentika, mint pattanó tulipános csiga, úgy perdül ez a kis vers:

Piros cérnaszálon
zizzenő faorsó,
lilavér az ágyam:
hajnali koporsó...
Lilavér, lilavér,
lilavér a szívem,
Könnyem az utolsó.

De azután lassult ritmus következik. Mély erők lendülnek neki a «meredek, vad fájdalom-hegyeknek». Súlyos, acélból kovácsolt versek következnek, melyeknek harangja lassan lendül, de kongása messzire elhat. Még a könyv elolvasása után is sokáig halljuk. S mi érezzük: egy gazdag, izmos művészlélek megnyilatkozása ez a könyv, mely tulnó az időszerűség keretein és a dicsőség babérját szórja a poeta lábaihoz, a ki a messzi, görbe, sáros Rácországból éneket küldött Magyarországra felé.

f. l.

Hungária Nagyszálloda

Elsőrangú ház Budapesten.

Minden modern kényelem: fürdő, telefon, meleg és hideg vízvezeték.

Étterme az uri világ találkozója.

Olvasóinkhoz!

Három év mult el fölöttünk, a mióta megkezdjük munkánkat; három esztendő kitartó munkája, csüggedetlen küzdelme hozta meg számunkra a legszebb eredményt, a legdrágább sikert, olvasóink kitüntető bizalmát és őszinte barátságát, a mellyel mellénk álltak, támogattak és buzdítottak a jövő céljainak elérésére. Már maga az a körülmény, hogy egy világháboruban meginduló magyar ujság odáig fejlődhetett, a hol *A Társaság* ma áll, kellő biztosítéka annak az erkölcsi erőnek, a melyből további munkánkban merithetünk.

Ám a szellemi munka anyagi erőkre is rászorul és mikor lehetett nagyobb szüksége rá, mint a világháboru okozta nagy drágaságban, a mikor ötszörös papírárak és hihetetlenül megnövekedett munkabérek mellett a lap nyomdai előállítására oly súlyos áldozatokat követel minden irodalmi vállalkozástól. *A Társaság*-ot ebben a tetszetős formájában finom papírárával és tiszta illusztrációival megszokta a mi közönségünk és mi is inkább az előfizetési díjak emelésének kényeszerű eszközéhez nyulunk, semhogy a csin és finomság rovására silányabb anyagot adjunk az ujsághoz.

Kérjük olvasóinkat, hogy e nehéz viszonyokat és jószándékunkat méltányolva, tartsanak ki továbbra is mellettünk a régi barátsággal, melyre mi mindenkor méltók igyekszünk lenni.

A Társaság előfizetési ára január 1-től fogva:

Egész évre	28 kor.
Félévre	14 „
Negyedévre	7 „
Egyes szám ára	60 fillér.

A Társaság szerkesztősége és kiadóhivatala.

Veszek több ezer holdas birtokot. Ajánlatot kérek kettős borítékban „**Birtok**“ jelige alatt a Társaság kiadóhivatalába.

özv. Pataky Lászlóné

nőikalap-üzlete

Budapest, IV., Váci-utca 23. I. emelet.

Telefon 56-74.

Kardos műterem

fényképészeti műterme

Budapest, IV. kerület, Váci-utca 11/b.

Telefon: 105—80.

Brachfeld F.

Ő csász. és apost. kir. felsége kamarai szállítója.

Uri ing és divatujdonságok.

Uri ruházat mérték szerint.

Női és férfi kész felöltők.

Budapest, V., Dorottya-utca 1. Gizella-tér sarkán.

Különlegessége: Tábori selyemingek.

Szerkesztői üzenetek.

— *Kéziratot nem ad vissza a szerkesztőség.* —

Tisztelettel kérjük előfizetőinket, hogy az újévre szóló előfizetéseiket a postai kézbesítés nehézségeire való tekintettel mielőbb és az új előfizetési árszabás szerint megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás álljon be. Kérjük egyúttal, hogy a régi árszabás szerint beküldött előfizetési díjakat az újévtől megállapított árak alapján kikerekíteni, illetve a hiányzó összeget pótlólag beküldeni sziveskedjenek.

— *P. P. Ódön.* Kapunk mi onnan jobbakat is. — *Nóta.* Nem vált be. — *Maris.* Agyonirt téma. Mást kérünk. — *Tinta.* Tehetségre vall, de az előbbi üzenet Önnek is szól. — *Orosz katona dala.* — Nem közölhető. — *Prológus egy szerelem elé.* — A technika-jával nem vagyunk kibékülve. — *Havas fák alatt stb.* Kör-möcbánya. Válogatunk belőlük. — *Idem.* — Ez szép. Besoroztuk. — *Gitáros.* Kissé darabosak ezek a dalocskák. A gitár rosszul van hangolva. De azért biztathatjuk. — *Georgina.* — Örülünk, hogy ily lelkesen pártolja a magyar irodalmat. A mint láttuk, abban a lapban is jelennek meg szerkesztői üzenetek, egyáltalában: szerkesztői üzenetek mindenütt megjelennek, a hol sok a kézirat és nincs mindig idő levelet írni. Üdv! — *Özvegy menyasszony.* — Nehéz, kínosan nehéz probléma, de az élet az élők és a fájdalom első viharát követő szürke napok tengere végén, az enyhülés partja int, mely fölött mosolyog az ég. Ez nem a boldogság és ennyit a halott emléke is megenged. — *S. T.* A koronázás Önnek újból egy rossz vers megírására szolgáltatott alkalmat. Elviseltük mint a többi alkalmi poemát; elvégre háboru van és a kitartás a fő. — *Csiki székely.* Nem novellák, csak rajzok, de annak is igénytelenek. Nem közölhető. — *Felvidéki.* Régi hangok. — *I. G.* Kisebb igényű lap talán használhatná, de nekünk még nem alkalmas. Talán idővel. — *Régi olvasó.* Comme il faut = a dolgok rendje szerint való; a társalgási nyelvben = kifogástalan, tökéletes. *Csincsilla.* Most dédanyáink divatja kel életre és nagyon hordják a nyestet és a rókát minden változatban. — *Kislány.* Legyen türelemmel márciusig, hátha esik a hó. — *Amatőr.* Minden érdekes és társaságbeli emberekről készült felvételt szívesen fogadunk. — *Sz. István huszárörnag.* Köszönjük szíves figelmét, az előbbi üzenet Önnek is szól. Üdv! — *A. M. Sorra* kerül. — *Nem közölhető versek:* Kolduskenyér, Mese a nyárról, Rökkantak dala, Szilviához, Emlék.

Modern Szinpad

Budapest, IV. ker., Koronaherceg-utca 6.

Minden este színre kerül a szín-házavató műsor és fellépnek:

*Medgyaszay Vilma, Mészáros Giza,
Kökény Ilona, Vendrei, Rózsahegyi,
:: Boross, Sajó, Békefi, stb. stb. ::*

Felelős szerkesztő: DOBAY ISTVÁN

Távollétében a szerkesztésért felel: NÁDASDI BÁÁN ACHILLES.
Laptulajdonos: DOBAY ISTVÁN és SZÉNÁSY SÁNDOR DR.
Nyomatott Pápai Ernő műintézetében Budapest. Telefon 127—05.

Az északi harctérről: Szabó Ferenc huszárfőhadnagy, Naményi Koncz István huszárkapitány és Saxlehner Tibor huszárzászlós.

Az északi harctérről: gróf Haller Ferenc huszárzászlós, dr. Császár Kálmán huszárfőhadnagy, báró Daniel Ferenc huszárhadnagy, (fogságba került) és Csiky Kálmán huszárhadnagy.
Saxlehner Tibor huszárzászlós felv.

Az olasz harctérről: báró Jeszenszky Tibor, Benes és Blum tüzesterek.
báró Jeszenszky Károly felv.

Tóthvárady Asbóth István huszároronagy a harctéren.
Saxlehner Tibor huszárzászlós felv.

Az északi harctérről: nagysarlói Sarlay László huszárzászlós, gróf Majláth Géza huszárzászlós, Huber Miklós huszárfőhadnagy és Széll Elemér huszárzászlós.
Kenessey István felv.

Mozsaraink a főnök harctéren.
Bing Ede János dr. munkatársunk felv.

TÖRÖKÖK

IRTA
DOBAY ISTVÁN

A TÁRSASÁG
KIADÁSA

VEGH G

Asszonyokat érdeklő könyv!

A NŐI DIVAT MŰVÉSZE

:: Irta ifj. Gonda Béla. Ára **3** korona ::

Megrendelhető A Társaság kiadóhivatalában.

Urmánczy
Nándorné

Szakácskönyve

ára kötve **4** korona **40** fillér.

::: Jövedelme a háboru árváié. :::